

SPRAWOZDANIE Z IV KONGRESU NAUK SĄDOWYCH

W dniu 23 listopada 2019 r. w Audytorium Maximum Uniwersytetu Warszawskiego w Warszawie odbył się IV Kongres Nauk Sądowych o tematyce „Osiągnięcia biegłych i rzeczoznawców w Polsce”.

Tematem Kongresu były zagadnienia:

- projekt ustawy o biegłych, analiza, dyskusja i zaopiniowanie,
- zebranie i przedstawienie informacji oraz dorobku naukowego, opiniodawczego biegłych i rzeczoznawców,
- błąd a fałsz w ekspertyzie,
- ubezpieczenie biegłych nieobowiązkowe czy obowiązkowe.

Udział w Kongresie brali biegli wpisani na listę biegłych w sądach okręgowych, jak również osoby, które występują w sprawach cywilnych i karnych jako biegli ad hoc oraz osoby zainteresowane funkcjonowaniem biegłych w wymiarze sprawiedliwości.

Na listach prowadzonych przez sądy okręgowe wpisanych jest ponad 15 tysięcy biegłych. Ponadto w Kongresie uczestniczyli przedstawiciele następujących organizacji:

- Katedry Kryminalistyki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego,
- Polskiego Towarzystwa Psychiatrii Sądowej,
- Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego,
- Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii,
- Stowarzyszenia Rzeczoznawców Samochodowych,
- Stowarzyszenia Księgowych w Polsce,
- Polskiego Stowarzyszenia Biegłych Sądowych,
- Naczelnej Izby Lekarskiej,
- Polskiej Izby Rzeczników Patentowych,
- Stowarzyszenia Biegłych Wyceny Przedsiębiorstw w Polsce,
- Federacji polskich Towarzystw Medycznych,
- Okręgowej Izby Lekarskiej w Warszawie im. prof. Jana Nielubowicza,
- Federacji Stowarzyszeń Naukowo – Technicznych NOT,
- Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego,
- Instytutu Psychologii i Psychiatrii Sądowej,
- Kliniki Psychiatrii Sądowej IPiN w Warszawie,

- Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie,
- Polskiego Towarzystwa Rzeczoznawców Majątkowych,
- Polskiego Towarzystwa Medycyny Ubezpieczeniowej,
- Polskiego Towarzystwa Badań Poligraficznych, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego,
- Regionalnego Oddziału Polskiej Izby Biegłych Rewidentów w Warszawie,
- Polskiego Stowarzyszenia Wyceny Złóż Kopalin,
- Inclusive Habitat Project,
- Polskiego Stowarzyszenia Rzeczoznawców Wyceny Nieruchomości im. prof. Andrzeja Hopfera,
- Warszawskiego Stowarzyszenia Rzeczoznawców Majątkowych,
- Mazowieckiego Stowarzyszenia Rzeczoznawców Majątkowych, Stowarzyszenia Geodetów Polskich,
- Polskiej Federacji Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych reprezentowanej w imieniu Prezydenta Federacji przez:
 - dr inż. Zygmunta Zygmuntowicza, przy Okrągłym Stole,
 - dr inż. Michała Zygmuntowicza w Komitecie Organizacyjnym KNS.

Kongresowi Nauk Sądowych towarzyszy opinia, że jest to wydarzenie doniosłe. Celem 4 Kongresu Nauk Sądowych (tak jak poprzednich) było przedstawienie osiągnięć biegłych i rzeczoznawców w Polsce. Ponadto refleksja nad tym jak wpłynąć na poprawę jakości, efektywności i sprawności opiniodawstwa dla celów sądowych w Polsce, wizerunku biegłego rzeczoznawcy, a ponadto integracja stowarzyszeń i biegłych różnych dyscyplin.

Część przedpołudniowa rozpoczęła się o godzinie 9:00. I Sesję Kongresu wypełniły następujące zagadnienia:

- Dlaczego Kongres ?
Dr med. Jerzy Pobocho, Polskie Towarzystwo Psychiatrii Sądowej,
- Nowa wersja ustawy o biegłych, cienie i blaski
Prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski, Wydział Prawa i Administracji UW,
- (Nie) uzależnieni biegli w procedurach procesowych
Prof. dr hab. Ewa Jolanta Gruza, Wydział Prawa i Administracji UW,
- Podstawowe trendy w gospodarce globalnej w kontekście regulacji prawnych oraz działalności biegłych sądowych
Prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska, Prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego,

- Inwestor & delegowanie uprawnień w cieniu zasad piątki FICID
Mgr inż. Mariusz Tkacz, Biegły z zakresu budownictwa lądowego,
- Cele i zadania Ośrodka ds. Opiniowania Lekarskiego Orzecznictwa
Dr n. med. Ryszard Szozda, Naczelna Izba Lekarska,
- Możliwości zaangażowania zasobów kadrowych do zasilenia aktualnego potencjału kadrowego sądowych o profilu technicznym
Dr inż. Zygmunt Bieńko, Federacja Stowarzyszeń Naukowo – Technicznych NOT,
- Dokonania i perspektywy rozwoju biegłych wyceny przedsiębiorstw
Prof. dr hab. Dariusz Zarzecki, Dr Michał Grudziński Stowarzyszenie Biegłych Wyceny Przedsiębiorstw w Polsce.
- Dyskusja.

Druga sesja Kongresu była poświęcona tematyce odpowiedzialności biegłych sądowych, a także kwestii związanych z ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej (OC).

Tematy II sesji Kongresu:

- Odpowiedzialność biegłego ?
Prof. dr hab. Tadeusz Widła, Wydział Prawa, UŚI
- Biegły, organ procesowy, relacje
Dr Małgorzata M. Żoła Pracownia Kryminalistyczna
- Wykonywanie obowiązków biegłego sądowego a ochrona danych osobowych – de lege lata i de lege ferenda
Zbigniew Miczek Sędzia SO w Krakowie
- Nowe uwarunkowania uzyskiwania kwalifikacji i prowadzenia eksploatacji
Dr Tomasz Karwat Stowarzyszenie Elektryków Polskich
- Czy potrzebny jest „nowy” Rejestr biegłych sądowych ?
Dr hab. Dariusz Jagiełło, prof. Uniwersytetu SW
- Ubezpieczenia biegłych
Prof. nadzw. dr hab. Mieczysław Goc Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku.
- Dyskusja.
- Otwarte forum dyskusyjne przy Okrągłym Stole i przyjęcie wniosków kończących KNS

Zakończenie 4. Kongresu Nauk Sądowych nastąpiło o godzinie 16:40.

- I. Wystąpienie prof. dr hab. Tadeusza Tomaszewskiego dotyczyło nowego projektu ustawy o biegłych i było jednym z najciekawszych. Przedstawiało cienie i blaski projektu ustawy. Zostało przedstawione w blokach tematycznych.

Dlaczego potrzebne jest prawo o biegłych (sądowych):

- Liczne przepisy w różnych aktach prawnych.
- Obecne uregulowania niekompletne i przestarzałe, wymagające nowych rozwiązań.
- Brak ujednoliconych i dostosowanych do sytuacji prawnej i gospodarczej przepisów dotyczących m.in. statusu biegłego (w tym sądowego i „prywatnego”), ich praw i obowiązków, sposobu doboru i wpisu na listę.
- Potrzeba uregulowania funkcjonowania „biegłych” instytucjonalnych.
- Konieczność stworzenia systemu gwarantującego wysoki poziom opiniowania.

Zasadnicze uwagi do projektu:

- Ustawa nie usuwa głównych problemów:
 - niewystarczającej liczby biegłych,
 - relatywnie niskiego poziomu opiniowania,
 - słabego mechanizmu selekcji kandydatów na biegłych i weryfikacji ich kompetencji.
- Pozbawienie władzy sądowniczej wpływu na dobór biegłych oraz wybór osoby biegłego w konkretnej sprawie.
- Niebezpieczeństwo ograniczenia niezależności i bezstronności biegłych.
- Niezgodność z przepisami procesowymi (K.p.k., k.p.c.).
- Brak sprecyzowania statusu biegłego i „biegłego strony”.
- Brak zasad wynagradzania i waloryzacji wynagrodzeń.
- O certyfikacji biegłych decyduje podmiot, który sam opiniuje.

Szczegółowe uwagi do projektu:

- Dyrektor IES – brak realnych możliwości weryfikacji kompetencji biegłych.
- Niejasna rola Komitetu Standardów Opiniowania (przedstawiciele ministrów, próbna opinia).
- Obligatoryjny wywiad policyjny o kandydatach na biegłych.
- Bardzo wysokie koszty procesu certyfikacji.

- Katalog instytucji certyfikowanych zbyt wąski.
- Uzależnienie wypłaty 1/2 wysokości wynagrodzenia od tego, czy opinia będzie stanowiła podstawę orzekania, a nie za wydaną opinię.
- Wiek: 70 lat.

Dyrektor Instytutu Ekspertyz Sądowych (IES) może pozbawić biegłego, w drodze decyzji certyfikatu kompetencji z innych ważnych powodów, w szczególności w razie nieuzasadnionej odmowy wydania opinii albo wydania opinii nierzetelnej lub rażąco wadliwej, niezgodnie z zakresem pytań postawionych w wezwaniu do wydania opinii przez organ prowadzący postępowanie lub z nie dającym się usprawiedliwić opóźnieniem.

Ocena projektu ustawy 2018:

- Brak konsultacji ze środowiskiem biegłych.
- Centralizacja systemu.
- Biegli „wyjęci” z systemu wymiaru sprawiedliwości, a podporządkowani władzy wykonawczej, utrata niezależności.
- Projekt „słabo” naprawia – brak mechanizmu realnej weryfikacji kompetencji biegłych.
- Realny brak możliwości odwołania od „decyzji” o odmowie otrzymania certyfikatu, o zawieszeniu i pozbawieniu certyfikatu.
- Brak samorządności biegłych.
- Projekt niedopracowany legislacyjnie, liczne błędy, sprzeczności z ustawami.
- Nieuzasadnione połączenie nie ustawy o biegłych i przepisów dotyczących IES.

Założenia przyszłej ustawy – lista życzeń (można dodać i wniosków):

- Kompleksowa regulacja prawna dotycząca statusu biegłych sądowych i zasad ich powoływania, zastępująca obecne akty prawne.
- Utrzymanie niezależności biegłych i swobody organów procesowych w doborze biegłych w sprawie.
- Cel regulacji: poniesienie poziomu opiniowania.
- Metoda: zwiększenie merytorycznych wymagań względem kandydatów na biegłych sądowych.

- Stworzenie mechanizmów dla efektywnego naboru kompetentnych biegłych sądowych.
- Uregulowanie kwestii opinii prywatnych i firm komercyjnych.
- Właściwe ukształtowanie odpowiedzialności karnej biegłych za złożenie fałszywej opinii.
- Opracowanie nowego systemu wynagradzania biegłych, urealnienie wysokości stawek oraz jasne określenia zasad odwołania od postanowienia o wynagrodzeniu biegłego.
- Samorząd biegłych i odpowiedzialność dyscyplinarna.
- Ubezpieczenie biegłych (z odpisem od podatku).
- Obowiązek stałego podnoszenia kwalifikacji.

Czy chcemy ustawy o biegłych (sądowych) ?

- Tak, ale pod warunkiem:
 - przygotowania jej w ramach procedur demokratycznego państwa prawa,
 - przygotowanej w konsultacji i we współdziałaniu ze środowiskiem biegłych,
 - zawarcia w niej istotnych dla środowiska biegłych postulatów prawnych i finansowych.

II. Inspirujące było wystąpienie prof. dr hab. Elżbiety Mączyńskiej w temacie działalności biegłych sądowych na tle podstawowych trendów w gospodarce globalnej zwracając uwagę na rewolucję przemysłową, która niszczy gospodarkę jaką znamy.

Prezentacja miała charakter wielowątkowy i dotyczyła głównie poniższych zagadnień.

- Wiara polityków doprowadziła do fetyszyzacji PKB, ale na rozwój społeczny i ekologiczny nie zwracano uwagi. Postrzegano PKB, jakby był celem samym w sobie. Noblista Simon Kuznets, twórca koncepcji PKB, chyba się w grobie przewraca, bo nie po to wymyślił tę koncepcję, żeby za pomocą PKB mierzyć dobrobyt społeczny, tylko po to, żeby pokazać różnice gospodarcze pomiędzy krajami. Prawie we wszystkich krajach doszło do zaniedbania dwóch pozostałych filarów, które trzeba teraz odbudować. PKB nie mierzy ani jakości życia, ani zdrowotności, ani poziomu wykształcenia, ani jakości politycznej debaty, jakości klimatu, powietrza ani szczęścia. Można mieć szybki wzrost PKB i ogromną liczbę depresji, samobójstw itp. U nas też rośnie PKB, ale coraz więcej jest depresji. Żyjemy w czasie przełomu, w okresie zmiany megasystemu. Megasystemy są bowiem śmiertelne. Wystarczy

przypomnieć, że feudalizm został uśmiercony przez kapitalizm. Jeśli jednak kapitalizm ma umrzeć, to będzie to z pewnością długa śmierć, bo taka zmiana nie dokonuje się z dnia na dzień.

- Czwarta rewolucja przemysłowa niszczy gospodarkę jaką znamy. Jeszcze bardziej ułatwi produkcję czy podaż, dzięki robotyzacji czy sztucznej inteligencji. Ale okiełznamy najpierw numerologię. Pierwszą rewolucję przemysłową przyniosła maszyna parowa. Rewolucja ta doprowadziła do przejścia od feudalizmu do kapitalizmu. Druga rewolucja to przejście od wieku pary do wieku elektryczności, jej symbolem jest żarówka. Symbolem trzeciej, w połowie minionego wieku był komputer. Ale czwarta to dopiero coś niebywałego. Teraz mamy zmianę technologiczną, jaką niesie czwarta, rewolucja, zmieniła się komunikacja społeczna z drukowanej na cyfrową i zmienia się stratyfikacja społeczna. Niebywały jest jej zasięg i głębokość technologicznych oraz społecznych przemian. To się ludzkości jeszcze nie zdarzyło, gdyż czwarta rewolucja łączy synergicznie potencjał techniczny z potencjałem cyfrowym i potencjałem biologicznym, w tym technologiami wszczepialnymi. Wszyscy jesteśmy półanalfabetami lub całkowitymi analfabetami, nowicjuszami jeśli chodzi o technologie cyfrowe charakterystyczne dla czwartej rewolucji przemysłowej. Chodzi o pełne zrozumienie możliwości jaka daje ta rewolucja i umiejętność korzystania z jej narzędzi. Prawie każda nowa technologia przynosi dobro, ale i zło. Zło polega na narastającym ryzyku manipulacji oraz ataków cyfrowych. technologie cyfrowe stwarzają wspomniane warunki, by społeczeństwa atomizować i dzielić. Powinno się przeciwdziałać problemom polegającym na tym, że mamy stare przepisy już nieadekwatne do nowej cywilizacji. Dokonywane się obecnie głębokie zmiany technologiczne, zmiany w komunikacji społecznej oraz w społecznej stratyfikacji naruszają podstawowe filary kapitalizmu.
- Na zakończenie przypominała, że ekonomia jest po to, żeby świat widzieć całościowo. Holistycznie. Czekają nas okresy przemian i związanych z nimi turbulencjami.

III. Warto przypomnieć słowa prof. Tadeusza Widła, który podjął temat odpowiedzialności cywilnej biegłego. Wyraził pogląd, że nie powinno być mowy o odpowiedzialności biegłego wobec osób trzecich, ponieważ:

- biegłego nie wiąże z żadną ze stron żadnym stosunkiem prawnym,

- nieprawidłowa opinia biegłego nie uderza w dobro stron, tylko w dobro wymiaru sprawiedliwości,
- to sąd odpowiada za błędny wyrok.

IV. Trudno pominąć i nie podkreślić wystąpienia prof. dr hab. Dariusza Zarzeckiego na temat dokonań i perspektywy rozwoju biegłych w zakresie wyceny przedsiębiorstw. Podkreślił potrzeby biegłych wycen przedsiębiorstw w gospodarce w Polsce. Wyceny przedsiębiorstw występują na różnych etapach jego powstawania, w chwili rozpoczęcia, wzrostu jak i likwidacji. Występują one w bardzo złożonych formach prawnych, które mają bezpośrednie przełożenie na metody wycen, podejście majątkowe, dochodowe i porównawcze. Podkreślił istotny udział w procedurze wyceny przedsiębiorstwa przez rzeczoznawców majątkowych. Przedstawił szereg zagadnień związanych z wyceną wartości niematerialnych prowadzących do oszacowania wartości przedsiębiorstwa, tj. wartości godziwej, wartości sprawiedliwej, wartości księgowej, wartości rynkowej. Przedstawił, z okazji wydania pierwszej edycji Europejskich Standardów Wyceny Przedsiębiorstw opracowaną przez TeGoVA, zapraszając jednocześnie na konferencję w dniu 24 marca 2020 r., zorganizowaną z ww. okazji przez Polską Federację Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych.

Podkreślił przy tym, że standardy zawodowe winny być opracowywane przez organizacje zawodowe, bowiem jeśli są opracowane przez ministerstwo powstrzymują rozwój zawodu.

V. Wygłoszone referaty przez innych Autorów dotyczyły dziedzin niezwiązanych bezpośrednio ze środowiskiem rzeczoznawców majątkowych, nie mniej przedstawiały problemy, które są wspólne dla wszystkich biegłych.

Po przeprowadzonej otwartej dyskusji, zwieńczeniem kongresu był „Okrągły Stół” jako forum, w którym przedstawiciele uczestniczących organizacji wygłaszali krótkie prezentacje i wystąpienia prowadzące do sprecyzowania wniosków i postulatów dotyczących osiągnięć biegłych i rzeczoznawców, poprawy statusu biegłych i rzeczoznawców majątkowych.

Środowisko biegłych do spraw szacowania nieruchomości reprezentowali:

VI. mgr inż. Małgorzata Skąpska – członek Polskiego Stowarzyszenia Rzecznawców Wyceny Nieruchomości im. prof. Andrzeja Hopfera. Przedstawiła szereg ciekawych postulatów, m.in.:

- warunki nabywania, zawieszania i utraty praw do wykonywania czynności z zakresu wyceny nieruchomości,
- wprowadzenia systemu elektronicznego przesyłania dokumentów i rejestru opinii biegłych,
- wynagrodzenia biegłego z zakresu szacowania nieruchomości,
- problemu oceny rzetelności opinii biegłego w kontekście art. 288 k.p.c. oraz art. 233 k.p.k.,
- terminów wypłaty wynagrodzenia,
- opiniowania opinii biegłych przez organizacje zawodowe rzeczoznawców majątkowych,
- ochrony prawnej biegłego,

Powyższe postulaty spotkały się z dużym uznaniem rzeczoznawców majątkowych. Całość została zamieszczona w materiałach pokonferencyjnych.

VII. mgr inż. Ewelina Turek – Czecharowska członek Warszawskiego Stowarzyszenia Rzecznawców Majątkowych przedstawiła propozycje zmian, tj.:

- w przypadku wątpliwości biegłego sądowego co do przedmiotu i zakresu opinii sformułowanych w postanowieniu, umożliwienie szybkiego uzyskania odpowiedzi na zadane przez biegłego pytania (np.: bezpośrednio podczas dyżuru sędziego, za pomocą Internetu (faksem, bądź przesyłką pocztową), bez zbędnej zwłoki,
- umożliwienie przedłużenia terminu wykonania opinii, gdy biegły sądowy zgłosi brak możliwości jej sporządzenia w wyznaczonym terminie ze względu na jej pracochłonność,
- zgromadzenie w aktach sprawy dokumentów niezbędnych do wykonania opinii, przed wysłaniem akt do biegłego sądowego (np. odpis księgi wieczystej, wypisy z rejestru gruntów, kartoteki budynków, lokali, wypis i wyrys z rysunku planu zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego lub warunków zabudowy i zagospodarowania

terenu, dokumentacja projektowa, udokumentowanie poczynionych nakładów, zaświadczenia wydane przez właściwe Spółdzielnie Mieszkaniowe dotyczące ograniczonych praw rzeczowych i inne),

- powiadamianie (lub zobowiązanie) – w trakcie rozprawy władającego przedmiotem opinii, stron postępowania o konieczności stawienia się na oględziny i udostępniania przedmiotu wyceny w wyznaczonym przez biegłego sądowego terminie. W uzasadnionym przypadku braku możliwości udostępnienia przedmiotu opinii, udziału w oględzinach we wskazanym przez biegłego sądowego terminie, obowiązek pisemnego powiadomienia sądu i biegłego sądowego, powiadomienie bez zbędnej zwłoki,
- w przypadku nie przyznania biegłemu sądowemu wynagrodzenia za wykonanie opinii w pełnej kwocie, wynikającej z treści karty pracy, na wniosek biegłego wydanie pisemnego uzasadnienia, celem umożliwienia złożenia zażalenia w przedmiotowej sprawie,
- podwyższenie wartości ułamka kwoty bazowej stanowiącej podstawę obliczenia stawki godzinowej wynagrodzenia biegłych.

Przedstawiono również wyniki ankiet przeprowadzonych wśród biegłych sądowych w stowarzyszeniu, które poza problemami dotyczącymi wynagrodzenia, terminów wypłat i nieuzasadnionego obcinania wynagrodzeń, zwracały uwagę na niepełne, czy niejasne postanowienia sądu, brak pełnych dokumentów w aktach sprawy.

Zaproponowane pragmatyczne zmiany usprawniłyby współpracę biegłego z organami procesowymi, prowadząc zarazem do obniżenia kosztów funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Całość została zamieszczona w materiałach pokonferencyjnych.

VIII. dr arch. Danuta Jędrzejewska – Szmek członek Mazowieckiego Stowarzyszenia Rzecznawców Majątkowych, przedstawiła, iż Mazowieckie Stowarzyszenie Rzecznawców Majątkowych skupia rzecznawców, dla których wycena nieruchomości jest zawodem, choć każdy z nas posiada dyplom wyższej uczelni w innej dziedzinie. Są wśród nas inżynierowie różnych specjalności, ekonomiści i prawnicy. Członkowie Mazowieckiego Stowarzyszenia Rzecznawców Majątkowych działają profesjonalnie, wyceniają nieruchomości w ramach zarejestrowanej działalności gospodarczej lub spółek prawa handlowego.

Podejmujemy się wszelkich trudnych i nietypowych wycen nieruchomości:

- wykonujemy opracowania na terenie całego kraju,

- pracujemy indywidualnie i grupowo,
- gwarantujemy wysoką jakość naszych opracowań.

Dbamy o wysoki poziom merytoryczny poprzez stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych i przestrzeganie zasad etyki zawodowej. Spośród nas wywodzą się doradcy rynku nieruchomości pracujący dla podmiotów inwestujących na rynku nieruchomości, eksperci łączący wiedzę o inwestowaniu w nieruchomości z dziedziny prawa, ekonomii, techniki, budownictwa, ochrony środowiska i wielu dziedzin. Na zakończenie poinformowano, że w stowarzyszeniu przeprowadzono badania z zakresu osiągnięć biegłych, wyniki tych badań zostaną przesłane do Komitetu Organizacyjnego Kongresu.

IX. dr inż. Zygmunt Zygmuntowicz jako przedstawiciel Polskiej Federacji Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych poruszył następujące kwestie i propozycje. Przedstawiono na forum Kongresu, Polską Federację Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych, która skupia 25 regionalnych stowarzyszeń rzeczoznawców majątkowych w kraju, reprezentujące w sumie ok. 4 tysiące członków. Polska Federacja Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych jest organizacją społeczną posiadającą osobowość prawną, działającą z upoważnienia, na rzecz i w interesie swoich członków. Federacja opiera swoją działalność na pracy społecznej osób zrzeszonych w organizacjach członkowskich. Głównym celem działalności PFSRM jest tworzenie warunków do profesjonalnego rozwoju zawodowego rzeczoznawców. Federacja reprezentuje interesy środowiska w relacjach z instytucjami publicznymi oraz działa na rzecz rozwiązań legislacyjnych i stosowania zasad etycznych służących ułatwieniu i przejrzystości na rynku nieruchomości.

Do szczegółowych celów Federacji należą m.in.:

- działanie na rzecz rozwoju i promocji zawodu rzeczoznawcy majątkowego,
- wypracowanie zasad współdziałania i form integracji środowiska rzeczoznawców majątkowych,
- ochrona praw zawodowych i podnoszenie rangi zawodu rzeczoznawcy majątkowego,
- doskonalenie systemu kształcenia i podnoszenie kwalifikacji rzeczoznawców majątkowych,

- reprezentowanie stowarzyszeń wobec organów oraz instytucji centralnych,
- reprezentowanie interesów zbiorowych swoich członków wobec organów władzy publicznej.

Ponadto Polska Federacja Stowarzyszeń Rzecznawców Majątkowych jest członkiem Europejskiej Grupy Rzecznawców Majątkowych TEGoVA,

Przedstawiciel PFSRM przy Okrągłym Stole wyeksponował poniższe wątki.

- > Podkreślił i poparł trafność wniosków i postulatów wysuniętych przez rzeczoznawców majątkowych z regionalnych stowarzyszeń. Kreowane wnioski wynikają z zakresu i tempa przemian jakie występują w sądach, w zależności od doraźnych i przyszłych procedur cywilnych i karnych.
- > Problem opieszałości polskich sądów nie zniknie dopóki nie zreformujemy instytucji biegłych sądowych. Prace nad ustawą o biegłych sądowych trwają od 15 lat. Projekt ustawy przewidywał, że biegłym nie będzie mogła zostać osoba, która ukończyła 70 lat. Przy czym wiele osób zwracało uwagę na to, że skoro Ministerstwo Sprawiedliwości planuje zrezygnować z usług ok. 5 tysięcy specjalistów, może być to nawet jedna trzecia biegłych na emeryturze. Trzeba jakoś te braki uzupełnić. A na to w projekcie ustawy pomysłu nie było. Z projektu ustawy nie wynikało, by jakkolwiek zmiany poprawy dotyczyły wynagrodzenia za opinię.
- > W orzecznictwie brak jest orzeczeń tworzących jednolite standardy oceny opinii biegłego, a wskazywane kryteria mają charakter fragmentaryczny. Merytoryczna weryfikacja stwierdzonych w opinii wątpliwości i zastrzeżeń polegać by mogła na wezwaniu przez sąd tych samych biegłych, przeprowadzeniu konfrontacji poglądów, uzyskaniu opinii uzupełniającej lub powołaniu nowych, a wybór wskazanych rozwiązań należy do organu procesowego.
- > Specyfika oceny dowodu z opinii biegłych wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Kryteria oceny tego dowodu stanowią również: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen. Opinia biegłego powinna być uzasadniona w sposób

umożliwiający jej sądową kontrolę. Uzasadnienie opinii biegłego powinno wskazywać m.in. opis sposobu i metody badania oraz jego podstawy. Zastrzeżenia stron mogą dotyczyć także tych elementów opinii, jeżeli wpłynęły one na wnioski biegłego. Niemniej jednak brak ujednoczonych standardów utrudnia realizację prawidłowej funkcji opinii biegłego. Wydaje się, że niezbędne jest dążenie do ujednoczenia oceny dowodu z opinii biegłego, aby w przyszłości można było zharmonizować ją z przepisami ogólnoeuropejskimi.

- > Sprostanie nowym wyzwaniom ma szczególne znaczenie dla rzeczoznawców majątkowych szukających rozwiązań umożliwiających zmniejszenie dystansu pomiędzy biegłym, a Sądem oraz mających wpływ na poprawność sporządzonej opinii w formie operatu szacunkowego.
- > Występujemy z wnioskiem o uregulowanie w przepisach K.p.c. zasad dotyczących wynagrodzenia za opinię dla biegłego. Określenie wysokości kosztów opinii przed rozpoczęciem jej sporządzenia oraz ich akceptacja przez Sąd i strony. Sprawdza się w praktyce i jest aprobowana przez niektóre Sądy. Koszt opinii byłby znany Sądowi, który uprzedziłby strony postępowania przed rozpoczęciem sporządzenia opinii. Przyjęcie wielkości wyceny za opinię „z góry” pozwoliłoby na uniknięcie zażaleń przez strony po jej sporządzeniu oraz wykorzystywanie przez niezadowoloną stronę z wyroku na bezzasadne zażalenia na wynagrodzenie dla biegłego. Powyższa praktyka sprawdza się w postępowaniu przygotowawczym, bowiem zamawiający (prokurator) musi zapewnić budżet przed zleceniem opinii.
- > Podkreślenia wymaga „chory” system wypłat wynagrodzenia dla biegłych. Jak zauważył dr Jerzy Pobocho – Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego i stwierdził na rozpoczęciu kongresu, że sądy „ośmieszają” biegłych przez obniżanie im wynagrodzenia za opinię, w stosunku do wzrastających wymagań ich kompetencji, obowiązków i odpowiedzialności oraz bez uwzględnienia kryteriów zachodzących w gospodarce.
- > Rozważano poza powyższymi postulatami podjęcie próby zorganizowania biegłych będących rzeczoznawcami majątkowymi. Przykładowo Instytut Specjalistyczny Biegłych Wycen Nieruchomości w Polsce jako organizację zawodową rzeczoznawców majątkowych do rozwiązywania skomplikowanych, wielowątkowych wycen nieruchomości. Taka wyspecjalizowana organizacja

zawodowa mogłaby podnieść prestiż zawodu rzeczoznawcy majątkowego w tym biegłego sądowego.

Na Kongresie formułowano ważną frazę dla rzeczoznawców majątkowych „**CENY ZNAJĄ WSZYSCY, A WARTOŚĆ NIELICZNI**”. Mogłaby być mottem dla naszego zawodu.

Na Kongresie nie było żadnej osoby z zarządu dróg publicznych. Dla rzeczoznawców majątkowych brak ww. przedstawicieli, dla których wykonano liczne operaty szacunkowe dla potrzeb wywłaszczenia pod drogi publiczne, umożliwiłyby wymianę doświadczeń.

Brak tych osób i instytucji na kongresie stwarza pytanie czy problemy biegłych i rzeczoznawców są tak złożone i wielowątkowe, że podjecie dyskusji na Kongresie nie miałyby wpływu na obecny stan biegłych sądowych. Stąd apel o skierowanie podjętej uchwały do jak najszerszych instytucji państwowych, sądów, mediów oraz innych instytucji, których działalność związana jest z opiniowaniem biegłych i rzeczoznawców o rozważenie i przyjęcie wniosków w nowym projekcie ustawy o biegłych sądowych.

Zwrócono uwagę, że na Kongresie było brak osób z Ministerstwa Sprawiedliwości. Nie było również nikogo na Kongresie z Instytutu Ekspertyz Sądowych (IES), a według projektu ustawy o biegłych sądowych, to dyrektor będzie przyznawał certyfikaty lub odmawiał jego przyznanie wpisania na listę biegłych sądowych. Podkreślenia wymaga, że ww. projekt ustawy nie był konsultowany przez naukowców jak i praktykantów. Na Kongresie była możliwość konfrontacji uzyskania opinii mających wpływ na poprawę jakości ustawy.

X. Uczestnicy Kongresu uznają za celowe organizowanie kongresów jako obecnie:

1. Jediną formę organizacyjną, pozwalającą zebrać przedstawicieli wszystkich nauk sądowych.
2. Kongresy Nauk Sądowych wypełniają brak organizacji zrzeszającej wszystkich biegłych i rzeczoznawców.
3. Dlatego celowym jest organizowanie co kilka lat kolejnych kongresów.

XI. Konkludując uczestnicy zakończyli Kongres projektem uchwały 4 Kongresu Nauk Sądowych.

Kongres był okazją do wysłuchania ciekawych referatów oraz przedstawienia osiągnięć biegłych i wymiany doświadczeń, ale przede wszystkim zaowocował sformułowaniem

konkretnych wniosków na przyszłość, wyrażonych w uchwale Kongresu, przyjętej przez uczestników drogą aklamacji (treść uchwały poniżej).

- 1. Uczestnicy IV Kongresu Nauk Sądowych po raz kolejny wyrażają zaniepokojenie przeciągającymi się pracami nad projektem ustawy o biegłych sądowych. Jednocześnie oczekują, że ewentualna ustawa będzie konsultowana ze środowiskiem biegłych oraz organizacjami zrzeszających biegłych, zaś zgłaszane w toku dyskusji postulaty i uwagi zostaną rozważone i uwzględnione.**
- 2. Przygotowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości projekt ustawy, podany do wiadomości w 2019 r., nie spełniał oczekiwań biegłych oraz zawierał wadliwe rozwiązania prawne, w tym także niekorzystne dla biegłych. W związku z tym Kongres pozytywnie ocenił wycofanie tego projektu z dalszych prac legislacyjnych. Zgromadzeni wyrażają gotowość aktywnego uczestniczenia w pracach nad przyszłym projektem ustawy o biegłych.**
- 3. Uczestnicy Kongresu zapoznali się z ostatnio dokonanymi zmianami przepisów dotyczących biegłych w kodeksie postępowania karnego i cywilnego oraz w ustawie o ustroju sądów powszechnych; przepisy te wymagają dalszej analizy w zakresie celowości ich wprowadzenia oraz oceny skuteczności ich działania.**
- 4. Zgromadzeni wyrażają zdecydowane stanowisko sprzeciwiające się utrzymaniu w kodeksie karnym przepisu art. 233 § 4 kk, nakładającego na biegłych odpowiedzialność karną za nieumyślne wydanie „falszywej” opinii. Przepis ten, zawierający błąd logiczny oraz nieostre przesłanki odpowiedzialności karnej biegłych, powinien być niezwłocznie uchylony, gdyż jest sprzeczny z powszechnie przyjętymi zasadami odpowiedzialności karnej i zagraża bezpieczeństwu prawnemu biegłych.**
- 5. Wynagrodzenie biegłych musi być dostosowane do wzrastających wymagań w zakresie ich kompetencji, obowiązków i odpowiedzialności oraz odpowiadać wysokości wynagrodzeń w gospodarce z uwzględnieniem kryteriów rynkowych. Brak rozwiązania tej kwestii od wielu lat jest jedną z przyczyn obniżającego się poziomu opiniowania oraz przedłużania postępowań karnych i cywilnych z powodu braku biegłych wielu specjalności.**
- 6. Uczestnicy Kongresu widzą potrzebę szerokiej popularyzacji idei powszechnego ubezpieczenia biegłych.**

7. IV Kongres zaleca, aby stowarzyszenia i organizacje zrzeszające biegłych, wspólnie z instytucjami naukowymi, opracowały standardy opiniowania w zakresie swoich specjalności, zgodne ze standardami powszechnie stosowanymi na świecie.

XII. Sprawozdanie sporządzili w formie notatki dla Polskiej Federacji Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych:

1. Michał Zygmuntowicz,
2. Zygmunt Zygmuntowicz

Delegatami PFSRM są członkami Polskiego Stowarzyszenia Wycen Nieruchomości im. prof. Andrzeja Hopfera Oddział w Bydgoszczy. Wieloletni biegli sądowi przy Sądzie Okręgowym w Bydgoszczy z dziedziny szacowania nieruchomości i wyceny przedsiębiorstw.